אידישע נייעס פון יענער זייט ים

א קריסטליכער בעטלער, א קאליקע, און א אידיש מיידעל

פון קאוונא שרייבט מען אזא ריה־רענד בילדער פון דער דאָרטיגער אונ־טערוועלט:

אלפאנס סטאשאוסקאס, 30 יאָהר אלט, א בעטלער, א קאליקע אויף איין פוס, שלעפט זיך ארום טאָג און נאכט אין קאוונא און קלייבט נדבות. אַפטמאָל זעהט מען איהם ציצען אויפ'ן דאָמהויז־פלאץ מיט זיין נעדיכט באוואק־סענעם פנים, ארויסרופענדיג רחמנות ביי די פארבייגעהער מיט זיין נעבאכדיגען אויסזעהן, מיט זיין צובראָכענעיט.

אָט אזוי ציהען זיך זיינע טעג. אָט אזוי לעבט ער. קיינער דאַרף איהם נט, קיינער וויל נט זיין נאָהענטקייט. דאָס איינציגע וואָס ער רופט ארויס איז עקעל אָדער רחמנות.

און פרויען? אויך זיי טרייסלען זיך אָפּ פון דער פארזעהעניש. אויך ביי זיי רופט ער נט ארויס קיין צארטע געפיה־לען.

איז ער דאָך אָבער א מענש מיט אלע מענשליכע געפיהלען. זיצט ער אויף זיין בענקעל אָדער אויף דער ערד, אָדער ער שלעפט זיך איבער'ן שטאָדט, געפיינגט דורך א אונבאפרידיגטען סעקסועלען דראנג.

אין שכנות מיט זיין „פונקט" וואוינט די יונגע זעכצעהן־יאָהריגע אי־דישע מיידעל, ראָזע, א קינד פון אָרימע עלטערען, געהאָדעוועט אונטער א שטרענ־גער אויפזיכט פון פאָטער, וועלכער קען איהר צעלאָזענקייט און היט זי מיט דער גרעסטער אויסמערקזאמקייט.

און אז דאָס מיידעל האָט זיך אמאָל ארויסגעריכטן און איז ערגיץ פארשוואונ־דען געוואָרען. איז דער אומגליקליכער פארשטויסענער אלפאנאס געווען דער, וועמען די יונגינקע ראָזע האָט אויסגע־קליבען אוועקצוגעבען איהר מיידעלשע דיינקייט. קיין שעהנקייט, קיין פאָעזיע, קיין רייץ האָט דאָס דאָזיגע מיידעל נט געזוכט אין פאטאלען מאָמענט פון איהר לעבען. ציניש און הפקר'דיג מיט א קרי־פעל, וואָס אלעמען עקעלט פון איהם, איז א ווינקעל אין א חורבה האָט זי געוואָלט פייערען איהר טראגישען „פריהלינג".

און ביידע האָבען זיך געפונען. זי האָט געפונען דעם געוואונשענעם מאַן, ער — די אויסגעבענקטע פרוי...

צוויי מאָל האָבען זיי געהאט באצ־הונגען, ביידע מאָל לויט איהר פארלאנג, ווי די אויספארשונג האָט סוף כל סוף פעסטגעשטעלט.

די עלטערען האָבען זיך דערוואוסט. עס איז דעם דאָקטאָר געמעלדעט געוואָ־רען, ס'איז א פראָצעס פארפיהרט געוואָ־רען, דער בעטלער איז גע'משפט געוואָ־רען פאר פארפיהרען א יונג קינד. דער פראָצעס איז פארגעקומען ביי געשלאָסע־נע טירען.

די ריכטערין איז געווען א פריילין, וועלכע האָט דעם בעטלער פרייגעשפראָ־כען. ווייל דאָס מיידעל האָט זיך ארויס־געוויזען עלטער פון 16 יאָהר, און האָט שוין אליין א דעה אויף איהר קערפער.

דאָס מיידעל איז אָבער אָהן צוויי־פעל שוואכזיניג, און זי האָט נט גע־וואוסט וואָס זי טוט. גע'טענה'עט האָט זי לכתחילה, אז זי איז פארפיהרט און געשענדעט געוואָרען, אָבער אויפ'ן גע־ריכט האָט דער ענין זיך ארויסגעוויזען גאָר אנדערש.

און די עלטערען? זיי זענען צוברא־כען און אומגליקליך.

כוליגאנעס באפאלען אידען אויף א פערמע אין פוילען

פון ראָוונאָ מעלדעט מען

א גרופּע כוליגאנעס איז באפאלען די נערטנער פערמע הינטער ראָוונאָ, וואָס איז היי יאָהר געגרינדעט געוואָרען דורך דעם פוילישען „אָרט פארבאנד.

אין דער פערמע, וואָס פארנעהמט פינף העקטאר ערד, לערנען זיך נערט־נעריי דרייסיג יונגעלייט, אונטער די אויסרופען „דאָס האָט איהר אייך פאר אייער קאָקורעניץ מיט די פויערים", האָ־בען די כוליגאנעס געגומען שלאָגען די אידען. עס זענען פארוואונדעט געוואָרען די שילער נערטנער וויענער, לוריע, אָנ־ראָדניק, וויינער, מאָנטיקאָווסקי און אנ־דערע. דער שילער סטאָלאר געפינט זיך אין א באוואוסטלאָזן צושטאנד. אלע פאר־וואונדעטע זענען איבערגעפיהרט געוואָרען אין שפיטאל. די אידישע קאָלאָניסטען האָבען אויך געליטען מאטעריעלען שאָ־דען.

די אויספארשונג איז אין גאנג.

אין ראבינאט דערוויסט ער זיך, אז דאָס קינד איז ניט זיינס...

פון לעמבערג שרייבט מען וועגען זעהר א פיקאנטער געשיכטע צווישען מאַן און ווייב:

פאר'ן לעמבערגער ראבינאט איז גע־שטאנען א פאר פאָלק פון די „הויכע פעג־סטער". ער א העכערער באאמטער פון א בריסעלער באנק, וואָס זיין פילע גע־פינט זיך אין לעמבערג, און זי — א רייכע טאָכטער פון א איד אין זשעשאָוו. זיי האָבען חתונה געהאט מיט 4 יאָהר צוריק און האָבען היינט א צוויי יאָהריג קינד.

זענען ווי געקומען זיך נט'ן. עס האָט געהייסען, אז זיי זענען ביידע גע־קומען צו דער איבערצייגונג, דאָס זיי קאָ־נען ניט לעבען. עס איז א ניט צוגעפאסט פאָר פאָלק. און גוטווילליג ווילען זיי זיך פונאנדערשיידען.

דאכט זיך אויס — וואוייל אז פיין. איז אָבער פאראן א חסרון און מען קאָן דעם נט ניט שרייבען.

זיי ווילען אָבער, אז עס זאָל אלעס אריבער שא, שטיל. קיינער זאָל נאָרנים ווייסען. אָהן ספקנדאלען. ער גיט איהר א פאָר טויזענט דאָלאר. נאָר — דאָס קינד.

זי וויל דאָס קינד און טענה'ט, אז זי האָט עס שטארק ליעב. ער ווידער טענה'עט, אז דאָס קינד געהערט צו איהם. מען הויבט זיך אין אָנפאנג אָן אביסעל צו ווערטלען, אָבער פון א וואָרט צו א וואָרט קומט צו גרויסע זאכען. און דערביי ווערט מען געוואָהר גאָר פיקאנ־טע פרטים, וואָס הויבען אויף דעם פאָר־האנג און ענטפלעקען פאר אונז די אמת'ע סיבה צוליעב וועלכער דאָס פאָר פאָלק וויל זיך נט'ן.

עס שטעלט זיך נעמליך ארויס, אז דעם מאנ'ס א גוטער חבר און הויז־פריינט האָט פארפיהרט מיט זיין פרוי א ליעבע. ביידע האָבען באשלאָסען חתונה צו האָ־בען, און דער געליעבטער האָט זיין פריינ־דין פארשפּראָכען, אז ער וועט איהר קינד זעהר גוט באהאנדלען.

שרייט דער אָפּגענארטער מאַן אין בית דין, אז ער קאָן דאָס קינד ניט אָפּ־נעבען זיין פרוי, ווייל ער איז זיכער, דאָס זי האָט איהם פארראטען. און א פרוי, וואָס פיהרט זיך ניט מאָראליש אויף האָט ניט קיין רעכט צו דערציהען קינדער.

זעהט די פרוי, אז זי שטעהט שמאָל און קאָן נאָך פארלירען דאָס קינד., וואָס זי האָט שטארק ליעב, ערקלעהערט זי ניט צווייד־דייטיג, אז דאָס קינד איז גאָר ניט זיינס. עס געהערט דעם פריינט, און דערום וויל ער עס נעהמען.

דער מאַן איז געבליבען שטעהן ווי פארשטיינערט, ער האָט ניט מעהר קיין וואָרט ארויסגערעדט, געביילט א פויסט, אָבער מען האָט זיך אריינגעמישט. ער האָט זיך עטוואָס בארוהיגט. דאַן האָט ער איהר ערקלעהרט, דאָס ער וויל מעהר פון איהר ניט הערען און געדענקען. זיין טיר איז פאר איהר מיט'ן קינד פאר מאכט.

נאָך דער דאָזיגער סצענע איז ער ארויסגעלאָפען פון ראבינאט.

ווען זיין פרוי איז ניט געקומען אויף דעם מאנ'ס דראָהונגען אהיימגעקומען, האָט זי געטראָפען די טיר פארשלאָסען. אין דרויסען איז געשטאנען דאָס קינדער מיט דעם קינד און דער פרוי'ס זאכען, זי האָט דערוויל גענומען א צי־מער אין א האָטעל. די פרוי פארפיהרט איצט א פראָצעס געגען איהר מאַן וועגען ענטשעדיגונג און נט.

טויזענטער פאמיליעס אין רוס־לאנד מאכען א לעבען א דאנק די מאשינעס פון די אמערי־קאנער קרובים

דורך דער אָפּטיילונג פאר קאנסטרוק־טיווער קרובים־הילף ביי דעם „ארט", האָ־בען טויזנט און פינף הונדערט פאמיליעס באקומען מאשינעס פון זייערע קרובים אין אמעריקע. און די רעזולטאטען זיינען ביז גאָר צופרידענשטעלענדע.

א געגנוי אויספאָרשונג האָט איצט באוויזען דעם פאָלגענדען סך־הכל:

אמאָליגען־מאשין ברענגט אריין דורכ־שניטליך 250 רובעל א חודש. דער קלענס־טער פארדיענסט איז 150 רובעל מאָנאטליך און דער העכסטער 350 רובעל.

מיט א קעפּעל און אמערלאָק מאשין פארדיענט מען פון 100 ביז 150 רובעל א חודש. ביי די מערעישעטשניקעס דער־גרייכט דער פארדיענסט ביז 120 און 150 רובעל א חודש.

זייער גוט פארדיענען די, וואָס האָ־בען באקומען שרייב מאשינעס. מעהרס־טענס פארדיענען זיי 120 רובעל א חודש.

דער „ארט" באמיהט זיך צו גאנצע צייט צו פארבעסערען די קוואליפיקאציע פון דער ארבייט און גיט אָפּ א ספּעציעלע אויפמערקזאמקייט דעם אינסטרוקטאָזש. דער „ארט' העלפט אויך יעדערען איינצו־אדרעסען זיך אויף ארבייט, באקומען רוי־שטאָף און בכלל ארגאניזירען די גאנצע ארבייט.

אונטערפירענדיג א סך הכל פון דער ביז איצטיגער ארבייט און פון דער אנגע־זאמעלטער דערפאהרונג, דאַרף מען קומען צום אויספיהר, אז די קרובים־הילף אקציע דורך מאשינעס האָט זיך צום גרעסטען טייל איינגעגעבען, און וואָס מער דער דעלאָסירטער איז אין רוסלאנד ארבייט זיך איין אויף זיין מאשין, וואָס מער עס שטייגט זיין געניטקייט. אלץ גרינגער ווערט די ארבייט און אלץ זיכערער דער פארדיענסט.

פראסקוראווער אידישע משפחה ארויסגעראַ־טעוועט דורכ'ן אידי־שען אימיגראנטען פאראיין

מאָנטרעאל —

א טראגישע געשיכטע פון אן אידי־שער פאמיליע פון פראסקוראוו האָט זיך געגעבען אויף א גוטען אופן ניט לאנג צוריק דורך דער הילף פון אידישען אי־מיגראנטען הילפס פאראיין.

ניט לאנג צוריק איז מיט דער שיף „אאולאָניא" אָנגעקומען פון רוסלאנד פון דער טרויעריג בריהמטער פראסקוראוו, די פאמיליע שאָסטאק, וואָס באשטעהט פון א 70 יעהריגען פאָטער, אן אלטע מו־טער און דריי קינדער, 20, 15 און 11 יאָהר. דוכט זיך א געוועהנליכע דערשיי־נונג. קיין באנקעטען האָט מען זיי, אָדער וועמען עס איז צוליעב זיי, געוויס ניט געמאכט. היינט אָבער איז אונז אויסגעקו־מען דורכצולייענען די לאנגע מגילה אין אידישען אימיגראנטען הילפס פאראיין, וואָס רופט זיך אָן „שאסטאק־קעיס' און מיר דערלויבען זיך צו ווידמען דעם פאל די ווייטערדיגע שורות.

די קיים פאנגט זיך אָן מיט'ן דאטום פון 29־טען פעברואר 1928. ווען דער מאָנטרעאלער זוהן שמואל שאסטאק, פון 2088 קלארק סטריט האָט דורכ'ן א. א. ה. פ. דערלאנגט א ביטע צום אימיגריישאן דעפּארטמענט און ענרינט זיך דעם 22־טען פעברואר 1930 ווען די דערמאָהנטע פאר־מיליע איז אָנגעקומען קיין האליפאקס.

מיינט ניט אז פאר די נאנצע צוויי יאָהר האָט ווער פארגעסען אז א פאמיליע פון צוויי אלטע לייט און דריי יונגע קינ־דער וואָס רייסען זיך צום לעבען, געהען אונטער אין רוסלאנד, ניט דער עקזעקו־טיוו פעקרעטאר פון א. א. ה. פ. מר. פאָל, ניט אונזער חשונ'ע פארלאמענט־מיטגלי־דער ס. וו. דזשייקאָבס און א. א. היפּס ניט אונזערע „האיאס" קאָמיטעטען און רינע און דאנציג האָבען בוכשטעבליך איין טאג אָן זיי פארגעסען.

37 מאָל האָבען די דערמאָהנטע פער־זאָנען שריפטליך און מינדליך אינטערווי־נירט דעם אימיגראציע דעפארטמענט, און העכערע באאמטע פון פערעראלער רעגיע־רונג וועגען דער איין אייגציגער משפחה. איהר, ווערט מיער לייענענדיג די ווענדונ־גען פון א. א. ה. פ. צום אימיגראציע דע־פארטמענט, די לאנגע טעלעגראמעס קיין לאנדאָן, ריגע און דאנציג און וואו איהר ווילט אליין, מען זאָל דורכלאָזען צום ערשט די קינדער, וועלכע זענען פארהאל־טען געוואָרען אין ריגע. דרך־אגב, ווייל מען האָט אויסגעפונען אז עס איז ניט יושר'דיג אזוינע קינדער זאָלען איבערלאָ־זען אין רוסלאנד אויף נאטט באראט אן אלטע מוטער און א קראנקען געבריכטן פאָטער, וואָס איז געבליבען האלב בלינד נאָך דער דער אפּעראציע אויף א קאטאַ־ראקט.

אין דעריבער האָט די משפחה אפילו ניט געוואונט צו ברענגען די אלטע לייט אין ריגע צו דער מעדיצינישער אונטער־זוכונג.

נאָך צוויי יאָהר אומערמידליכער ארבייט פון א. א. ה. פ. ווערט גוטגעהייי־סען דאָס אריבערקומען פון דער גאנצער משפחה. דער קראנקער פאָטער און די אל־טע מוטער ווערען געבראכט אין ריגא. לויט א ספּעציעלער פאראָרדנונג פון לאָנ־דאָן ווערען זיי מעדיצינישׁ אונטערזוכט צו זיי זענען נור פריי פון אנשטעקענדע קראנקהייטען און אלע צוואמען קומען זיי אָן אין קאנאדע.

אזא גרויסע און הייליגע ארבייט דאַרף א באמת געבעגעשט ווערען.

פרוי וואָס האָט פארלוירען דעם זכרון איז נאָך אלץ ניט גע־קומען צו זיך

די 82 יאָריגע פרוי מרס. מילען, וועלכע איז זונטאג פרי, געפונען געוואָרען ארומוואנדערענדיג איבער יאָנג סטריט, האָבענדיג פארלוירען איר זכרון, איז נאָך אלץ ניט געקומען צו זיך, טראָץ דעם וואָס עס זענען אנגעוועענדעט געוואָרען פאר־שיעדענע מיטלען צו ברענגען זי צום זכרון.

מען ווייסט, אז זי איז פון דעטראָיט, און איז געקומען אהער צו נאסט.

היינטיגע וואָך אין די טעאטערס

שעיס טעאטער

ראָבערט עימס און לילא לי, ביידע אויסגעצייכענטע מואווי אקטיאָרען, וועל־רען די נאנצע היינטיגע וואָך געזעהן אין שעיס היפּאָדראָם טעאטער, אין א בילד וואָס רופט זיך „דאָבל־קראָסס ראָודס". מיט זיי צוזאמען באטייליגען זיך אויך א בעדייטענדע צאָהל אנדערע אויסגעצייי־כענטע מואווי־אקטיאָרען. דאָס איז זעהר אן אינטערעסאנטע ליעבעס־בילד, שילדע־רענדיג א סך איבערלעבונג, איבערגעבעב־הייט און דאָס פארקערטע. עס איז א בילד וואָס איז געווים ווערט געזעהן צו ווערען.

עס איז אויך פאראן א וואונדערבאָ־רער ר. ק. א. וואָדעוויל פּראָגראם. דער שעיס טעאטער איז שטענדיג באריהמט מיט זיינע אויסגעצייכענטע וואָדעוויל פּראָגראמען און היינטיגע וואָך איז עס נאָך געלונגענער ווי וועגן עס איז פריער.

א ריידענדיגע קאָמעדיע איז אויך פאראן, און נייעס בילדער ווערען געוויזען און א צאָהל אנדערע אטרעקשאנס.

אימפעריעל טעאטער.

„די אריזאָנא קיד" איז דער נאָמען פון'ם בילד וואָס ווערט היינטיגע וואָך גע־וויזען אין אימפּיריעל טעאטער, מיט וואָר־נער באקסטער אין דער הויפּט האָלע. שפּילענדיג אלס „ציסקאָ קיד". עס שילד־ערט דאָס ווילדע, אָבער נאטורייכע לע־בען פון די אריזאָנער סטעפּעס, וואו עס איז אויך פארווייקעלט א שטארקע ליעבעס דראמע.

א באזונדער „פיטשור" איז היינטיגע וואָך פאראן אין אימפּיריעל טעאטער, דער קולאָקען קאָמף צווישען מ. שמעלינק און דזשיעק שארקי. איר זעהט מיט אייערע אויגען אלע איינצעלהייטען פון דעם דאָ־זיגען גראנדיעזען קאָמף פאר דער „קרוין" פון וועלט־טשעמפּיאנשיפּ.

אויפ'ן סטיידזש איז פאראן די הויפּט „אטרעקשאן" פון מיטצי'ס ראָיאל טענ־צערינס; אויך די „מאסטערס" פון האָ־קום דע וויטא, דעני, און קאָמפּ., אן נאָך אנדערע אקטען.

לאוס טעאטער

דער באריהמטער מואווי אקטיאָר רע־מאָן נאוואָרא ווערט היינטיגע וואָך גע־זעהן אין לאוס טעאטער אין א בילד וואָס רופט זיך „די לוסטיגע ווידעריך". אין דעם דאָזיגען בילד ווערט ער געזעהן צו־זאמען מיט דאָראָטי דזשאנדראָן, האָמיס האועל און א באדייטענדע צאָהל אנדערע אויסגעצייכענטע אקטיאָרען.

דאָס איז א בילד וועלכעס שילדערט דעם לוסטיגען לעבען פון דער פראנצויזי־שער הויפּט־שטאָדט מאדריד, און אין דעם בילד איז פאראן א סך הארציגע שפּאנישע מוזיק און טענץ.

אויסער דעם בילד איז אויך פאראן א פראָכטפולער וואָדעוויל פּראָגראם מיט די וואטסאן אויסטער און דער שפּיץ פון דעם פּראָגראם. אנדערע פיטשורס זענען אויך פאראן.

מערימייקערס" זענען דערפאלגרייך

די „מערימייקערס" פון סאניסייד ביעטש האָבען לעצטע וואָך אין צייט פון דער שריינערס קאָנווענשאן, געמאכט א וואונדערבארען דערפאָלג מיט זייערע פרעהליכע פּאָרשטעלונגען. באזונדערס אינטערעסאנט איז געווען דער ספּעציעלער נומער וואָס איז געווען געווידמעט די שריינערס.

אָבער אויסער די שריינערס זענען אויך געקומען הונדערטער אנדערע טעא־טער ליעבהאבער. און צווישען די לעצטע זענען געווען גאָר א סך אידישע יונגעלייט וועלכע האָבען געוואָלט פארברענגען א פאָר פרעהליכע שטונדען.

יעדע וואָך ווערט דער פּראָגראם פון די „מערימייקערס" געביטן.

דעם לעזערס ווינקעל

ווערטער רעדאקטאָר פון זשורנאל!

דערלויבט מיר פלאץ אין אייער חשוב'ער צייטונג. איך וויל שטעלען א פראגע צו טאָראנטאָר אידען בכלל, און צו די מעמבערס פון די גרויסע אידישע שוהלען בפרט. צו וועמען זאָל זיך א משולח פון א ישיבה ווענדען נאָך הילף, ווען גרויסע ישיבות געפינען זיך אין גרויס נויט? די פרעזידענטען פון די גרויסע שוהלען האָבען א באשלוס אז מען זאָל ניט לאָזען ריידען אין דער שוהל שבת אין דער פריה ווען זיי קומען דאוונען, קיין משולח ניט, אפילו אזעלכע גרויסע ישיבות ווי פון דעם אלטען גאון און צדיק חפץ חיים, און פון ר' יצחק אלחנן ישיבה פון ניו יארק ערלויבט מען אויך ניט צו קומען שבת ווען זיי דאוונען. זיי האָבען מורא טאָמער וועט זיי דער משולח מיט זיין דרשה אויסהונגע־רען. וואָלטען זיי דאָך געדארפט ביי־שטייערען צו די וויכטיגע ישיבות אָהן די דרשות, אָבער דאָס טוען זיי אויך ניט. נאָך פרומערע שוהלען לאָזען אפילו ניט אריין פארנאכט צו ריידען, די פרעזידענ־טען זייערע האָבען מורא טאָמער וועט א איד וועלען עפּעס געבען פאר די וויכ־טיגע ישיבות און די גרעסטע פון אונזער דור, דערלאָזען ניט זייערע פיהרער פון די שוהלען. עס איז געקומען אזוי ווייט אז איך בין געקומען א שבת רעדען אין שוהל מיט דער ערלויבעניש פון זייער נבאי, וואָס דעם רב קורלענדער פון ר' יצחק אלחנן ישיבה האָט ער אנטזאגט און היר האָט ער ערלויבט, איך האָב ביי אהים מעהר נושא חן געווען, אָבער וועגן איך בין ארויף שבת אין דער פריה נאָך קריאת התורה רעדען אויף דער בימה, האָב איך געמוזט אראָפּגעהן, און זיי האָ־בען מיר ניט געלאָזט רעדען מיט דעם אויסרייד אז דער נבאי האָט קיין רעכט געהאט מיר צו ערלויבען רעדען.

ווען איך בין צו זייער מיטינג גע־קומען בעטען דעם פרעזידענט זייערען אז ער זאָל מיר דערלויבען אן אנדער שבת צו רעדען, האָבען זיי מיר אָפּגעזאָגט. און אז איך בין שוין גענאנגען דירעקט צום פרעזידענט פון דער שוהל און איהם גע־בעטען די שוהל א שבת צו רעדען, און די אידען פון בית המדרש האָבען אויך איהם געבעטען אז ער זאָל מאכען פאר'ן הפץ חיים'ס ישיבה און אויסגאהט און ער זאָל מיר ערלויבען צו רעדען, האָט ער מיט שפּאָט א געשריי געטאָן אז ביי איהם איז ניט קיין „ריפערענס" פון יענקעל חיים, צו הפץ חיים. מיט איין וואָרט, ווען ניט די נוטע באהאנדלונג פון די קלע־נערע שוהלען, ווי די ליבאוויטשער און תלמוד תורה עץ חיים, דיארסי סטריט שוהל, די סענטער עוועניו שוהל און די קעלצער, וואו הרב זילבערשטיין איז דאָר־טען, און די שידלאָווער שוהל, ווען ניט די איידעלקייט פון זייערע פרעזידענטען, וואָלט איך ניט געהאט אויף די אויסגא־בען, און איך וואָלט געדארפט בעטען אז די ישיבה פון הפץ חיים זאָל מיר שיקען אויף הוצאות.

פרעג איך ביי די אידען פון טאָראנ־טאָ, פיליכט האָבען זיי אן עצה, וואו זאָלען זיך ווענדען די פארטרעטער פון די געדריקסטע ישיבות נאָך הילף? די קאָוועטשיע, רוסלאנד טרייבט ארויס די תלמידי חכמים, און טאָראנטאָר שוהלען לאָזען ניט ארויס צו בעטען הילף פאר זיי, היינט צו וועמען זאָלען מיר זיך ווענדען?

הרב ישעיהו קאנדעל.

ווערטער רעדאקטאָר!

זייט אזוי גוט און ערלויבט מיר פלאץ אין אייער „לעזערס ווינקעל" פון אייער זעהר געעהרטער צייטונג.

איבערלעזענדיג די „אדוערטייזמענטס" פון דעם ער הרבנים וועגען דער אזהרה צו די שוחטים, בעקערס, גראָסערס א. ז. וו. און אויך וועגען אָפּהיטען שבת, וואָלט איך זיך גענומען די פרייהייט פרעגען די זע־ווירדיגע רבנים א פראגע, ווארום זיי זע־נען ניט מזהיר די אידישע בעלי בתים וועלכע האלטען אידישע ארבייטער און זיי מוזען ביי זיי ארבייטען שבת, אנ־דערש קענען זיי ניט מאכען קיין לעבען ביי זיי.

ווארום זעהען די רבנים ביי אנדערע א קליין פינטעלע און ביי זיך, דאָס הייסט ביי זייערע איינענע מעמבערס, זעהט מען ניט א גרויסען קלאַץ? אמת עס איז טאקע זעהר א שעהנער ביבלישער אויס־דרוק „ששת ימים תעבוד" א. ז. וו. אז מען זאָל קאָנען אויספיהרען. דאָ איז אָבער פארפעהרט, פאר וואָס זאָלען זיי ניט איינפיהרען „חמישה ימים תעבוד"? די בעלי בתים היטען אָפּ שבת דורך נעהן אין שוהל אריין און זייערע ארבייטער ארבייטען. דער שרייבער פון דיעזע שורות ווייסט פון אזא בעל הבית, א כלומרשט פרומער און נאָך א ההלה פיהרער אויך, וועלכער קומט פון שוהל נאָך קוגעל צוריק צו די ביזנעס און זיצט אין אפּס און שרייבט מיט דעם „פּענסיל" און נעהמט אָרדערס און די אידישע ארבייטער צו־פיהרען די אָרדערס. דאָס איז דאָך א ריכ־טיגער „לא תעשה כל מלאכה" אפילו „עבדך ואמתך" א. ז. וו.

ער אליין טוט דאָך קיין מלאכה ניט אפילו אין דער וואָכען אויך ניט און פון דעם „עבדך" ווייסט דאָך קיינער ניט.

ווידערהאָל איך מיין פראגע: וואָ־רום זענען די ווירדיגע רבנים ניט מזהיר אזעלכע מחללי שבת? אפשר דערפאר וואָס זיי, די רייכע מעמבערס וועלען ניט קענען מנדר זיין אין שוהל מיט די געלד וועלכע די שבת'דיגע ביזנעס ארבייטן אריין?

איך האָב מורא אז עס איז אומזיסט די טרחה פון מוסר'ן די אייז־לייט מיט די גרינס־פעדלער, אז זיי זאָלען ניט פאר־קויפען שבת. אזוי וועט שוין אָנגעהן די ארבייט ווי זי געהט, עד ביאת המשיח. ווייל „מרובים צרכי עמך ישראל". די זעל־בע אידישע באלעבאָסטעס וועלען קויפען ביי דעם גוי'אישען אייזמאן און ביים גוי־אישען פעדלער און דער איד וועט אנווע־רען דעם קאָסטומער. א נאנצע וואָך פאָרט מען ארום און מען זוכט „מאין יבוא עזרי" און שבת מעשה שטן, מאכט זיך גראדע, אז עס באצאָהלט פאר א גאנצע וואָך און „פקוח נפש דוחה שבת". און דאָס זעל־בע איז מיט דעם שאָפּ ארבייטער, אויך אויב ער וועט ניט וועלען ארבייטען שבת איז אונטער זיינע פלייצעס פאראן צוויי קריסטען וועלכע דער שעהנער פרומער שומר שבת נעהמט זיי צו אויף דעם אי־דען'ס ארט און זיי וועלען שוין ארבייטען מאָנטאג אויך און דער איד בלייבט אָהן פרנסה.

עס איז זעהר אן אנגעוועהטאנטע פראגע וועלכע אונזערע קהל פארזאָרגער וועלען זיך נעמענען גוט אריינטראכטען און אָפּגעבען צייט צו דער פראָבלעם אויך און ניט זיך פארגעהמען אלע מאָל מיט דער טשיקען־פלייש סחלוקה.

ברגשי ככוד,

ס. פושקאוו.

16 נעפאו סטריט.

הרב ר' אהרן ס"ץ טויט

פון פראג שרייבט מען:

דאָס גאנצע רעליגיעזע יודענטום און דער טשעכא־סלאָוואקיי געפינט זיך אונ־טער'ן טרויעריגען איינדרוק פון דער פטירה פון איינעם פון די אָנגעזעהענ־סטע גאונים און גדולי הדור, הרב ר' אהרן כ"ץ ז"ל, דער נייטערער רב. דער נפטר איז זינט לאנגע יאָהרען געשטאנ־גען בראש פון די אונאבהענג'גע רעליג־יעזע קהלות אין טשעכא־סלאָוואקיען, און איז געווען פּרעזידיום מיטגליעד פון דער „לאנדעס קאנצעליי".

צו דער לויה וואָס איז פארגעקומען ל"ג בעומר, זענען טויזענטער אידען פון אלע ארומיגע שטעדט געקומען אָפּגעבען דעם לעצטען כבוד דעם גרויסען נפטר, און עס זענען זיך צונויפגעפאָהרען אלע אָנגע־זעהענסטע און חשובסטע רבנים פון גאנ־צען לאנד אין צאָהל פון העכער 40.

דער נייטערער רב איז אלט געווען 61 יאָהר. עטליכע צעהנדליג יאָהר האָט ער פארנומען דאָס כסא הרבנות אין דער גרויסער אידישער קהלה פון נייטרא, וואו אויך זיין פאָטער איז געווען לאנגע יאָה־רען רב.

שיפעל מיט 40 פליכט־ליינען פון רוסלאנד אנגעקומען איז בולגאריע

סאָפיא, בולגאריע, יוני 15.

שרעקליך אויסגעמאטערט נאָך אכט טעג איז א שיפעל אָהן א רודער אויפ'ן שוואַרצען ים, זענען 40 פליכטלינגע פון ראטען פארבאנד אָנגעקומען היינט אין בולגאַרישען פּאָרט, וואַרנא.

די גרופּע וועלכע באשטעהט פון 15 פרויען, 4 קינדער און 21 מענער, האָט פארלאָזען כערסאָן אין א פארוס שיפעל. אויפ'ן וועג האָט זיך דער רודער צובראָ־כען, און די שיפעל איז געטראָגען גע־וואָרען פון שטראָם אָהן א ציעל.

Dufferin Park Racing

מעטראָפּאָליטען רייסינג אסאָסיאיישאָן אָף קענעדע

לימיטעד

רייסעס

אין

דאָפּרין פּאָרק

יוני, 14 ביז 22, 1930

איינטריט — — — $1.50

איינשליסענדיג טעקס.

ערשטע רייס 2.30 נאָכמיטאָג

THOMAS HARE, Secretary

P. E. CALLERN, President

היינט אוועגט אויף דער ראדיא

האנ. דר. ר. דזש. מעניאָן

ליבעראל - קאָנסערוואטיווער מעמבער, פּאָרט וויליאם, אנט.

וועט ריידען אין וואקיישאנעל סקול, סט. טאמאס, היינט אוועגט, און עס וועט געבראדקעסט ווערען פון ברעג צו ברעג, איינשליסענדיג

סי. קעי. דזשי. דאָבעליו, טאראנטא — סי. קעי. סי. אר. וואָטערלאו, — סי. עה. סי. א., טשעטהעם.

סי. קעי. א. סי., האמילטאן. — סי. דזשי. דזשי. סי., לאנדאן. — סי. ען. אר. א., אטאוואַ.

ער וועט ריידען 9.15 דעליייט סטענדארט צייט (8.15 אוועגט סטענדערט צייט)

ווערט פטור פון אט דעם

אומזיסטן וועהטאג

קאָפּ־שמערצען פארקיהלונגען רומאטיזם נוריטיס

נעהמט א טאבלעט אספירין, און אייער ליידען פון קאָפּוועהטאג הערט אויף. עס העלפט גלייך. עס גרייפט ניט אן די האַרץ. נישטא וואָס מורא צו האָ־בען פאר קיינע שלעכטע שפּעטערע ווירקונגען אויב איהר האָט נאָר געקויפט די עכטע טאבלעטס געשטעמפּעלט מיט'ן נאָ־מען ב ע י ע ר. עס איז דערביבער נאָכאיבערגיג צו וואָרטען און זעהן אויב א קאָפּוועהטאג וועט „אוועקגעהן פון זיך אליין". ס'איז איבריג צו ליידען שמערצען וועט איהר קאָנט האָבען אזא שנעלע באקוועמליכקייט פון אספירין. פאר מע־נער וועלכע מוזען אָנגעהן מיט זייער אר־בייט טראָטץ איינען־אָנשטרענגונג, אָדער פארריכטונגען וועלכע ליידען רעגעלמעסיג קערפּערליכע שמערצען, איז אספירין פּשוט א ברכה. באנוצט זיך דערמיט. טראָגט מיט ביי זיך די פּאָקעט־באָקס. האָלט די עקאָנאָמישע 100־טאבלעט באָ־טעל אין דער היים און אָפּיס. לעזט די אויספרוביריטע דירעקשאָנס וואָס געפינען זיך אין דעם פּעקערדזש און לערנט צו וויסען די פארשיידענע נוצען דערפון.

TRADE MARK REG. BAYER ASPIRIN

אונטער נייער פארוואלטונג

HOTEL ABERDEEN

17 וועסט 32 סטריט

ניו־יארק סיטי

צווישען בראָדוויי און 5־טע עוועניו

ניי־אויסגעבעסערט

300 רומס באדס און $2.50 א טאג און העכער

2 מינוט פון האָרסאָן טיובס, 3 מינוט פון פענסילוויניא סטיישאָן, נאָהענט צו טעאטערס, באַסעס און סטאָרס. ספּעציעלע וועכענטליכע פרייזען.

STOCKTON & STOCKTON

איינענטימער.